

НАБУТТЯ ТА ПЕРЕДАННЯ ПРАВ НА СЛУЖБОВІ ОБ'ЄКТИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Дмитришин В. С.,

кандидат юридичних наук, доцент,

старший науковий співробітник

Державної наукової установи

«Науково-практичний центр профілактичної та клінічної медицини» Державного управління справами

ORCID ID: 0000-0002-6913-0538

v.dmitrishin@i.us

У статті розглянуто питання первинного та вторинного способів набуття прав на об'єкті інтелектуальної власності. Досліджено особливості первинного набуття прав роботодавцем у правовідносинах щодо службових об'єктів таких прав та зазначено, що роботодавець (як юридична особа), хоча і не є фізичною особою, яка створила об'єкт, набуває прав інтелектуальної власності у первинний спосіб. Встановлено, що комплекс прав на службові об'єкти права інтелектуальної власності є унікальним в тому розумінні, що він складається з одного боку – з виключних та невиключних майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, прямо зазначених в законодавстві, які відносяться до усіх відповідних об'єктів, а з іншого боку – з специфічних прав та обов'язків, які передбачені спеціальним законодавством в сфері інтелектуальної власності виключно для службових об'єктів. При цьому друга група прав і обов'язків є не правами інтелектуальної власності в їх класичному розумінні, а процесуальними нормами, які встановлюють порядок дій сторін правовідносин у разі створення службового об'єкту. Зроблено висновок, що плани, завдання, та такі інші документи, які приймаються науковими установами, їх підрозділами, суб'єктами господарювання, що здійснюють науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи і доводяться до виконання наукових та/або інженерних працівників можна вважати офіційно сформованим і доведеним до виконавця службовим завданням, результатом виконання якого будуть службові об'єкти інтелектуальної власності. Внесена рекомендація, щодо доцільності передбачати у трудовому контракті окремий розділ, що стосується питань виникнення в процесі діяльності працівника службових об'єктів, прав і обов'язків сторін, у зв'язку з цим, дотримання працівником керівних документів роботодавця та вимог законодавства у цій сфері, конфіденційності, збереження інформації та інших аспектів. Коли роботодавець ставить завдання створити індивідуально визначений об'єкт права інтелектуальної власності, доцільно укласти окремий договір між сторонами, про створення об'єкта, його використання, розпорядження правами та інші суттєві аспекти.

Ключові слова: інтелектуальна власність, службові об'єкти інтелектуальної власності; об'єкти, створені у порядку виконання трудових обов'язків; договір про створення та передання прав інтелектуальної власності; службове завдання.

Постановка проблеми. В сучасних умовах значна, якщо не переважна кількість об'єктів права інтелектуальної власності (ОПІВ) створюється у порядку виконання авторами (творцями) своїх трудових обов'язків. Складний предметний і суб'єктний склад правовідносин, що виникають між автором та роботодавцем, детермінується різними за рівнем та галузевою приналежністю нормами права, що спричинює складність їх тлумачення та застосування. Кожна зі сторін прагне застосовувати лише ті положення законодавства, які підтверджують дійсність її прав на ОПІВ та нівелювати інші. Відсутність чіткого розуміння сторонами правовідносин комплексу своїх взаємних прав і обов'язків, їх меж та обсягу, призводить до виникнення спорів щодо таких прав. Необхідність захисту прав та інтересів сторін в їх комплексній взаємодії і знаходження розумного балансу між ними зумовлює доцільність наукового дослідження цієї проблематики.

Стан дослідження теми. Дослідженню тематики службових об'єктів права інтелектуальної власності приділяли увагу такі дослідники, як В.Бажанов, В.Дозорцев, З.Козлієва, І.Кожарська, Ю.Кононенко, О.Кульбашна, Ю.Осіпова, О.Тверезенко, О.Штефан, О.Яворська та інші. Проте багатоаспектність, комплексність та прикладна важливість цього питання, колізійність між різними (в тому числі за рівнем і за галузевою належністю) нормативними актами ускладнює правозастосування та розуміння юридичної природи отаких відносин і потребує подальшого наукового дослідження.

Метою статті є дослідження належності, процесу набуття, розподілу і використання прав на службові об'єкти права інтелектуальної власності, визначення оптимальних форм правовідносин між сторонами та надання рекомендацій щодо реалізації і захисту їх прав на такий об'єкт.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Згідно чинного законодавства, права інтелектуальної власності виникають з факту створення об'єкту (авторське право), факту державної реєстрації або надання об'єкту відповідної правової форми та вчинення певних юридичних дій (об'єкти промислової власності) або з договору. Стаття 463 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) встановлює, що суб'єктами права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель та промисловий зразок є винахідник, автор промислового зразка, або інші особи, які набули прав на винахід, корисну модель та промисловий зразок за договором чи законом. Відповідно, початковим (первинним) власником прав є фізична особа, творчою працею якої створено об'єкт. Право на отримання патенту на винахід може перейти до іншої особи (правонаступника) або бути їй передане лише у випадках та на підставах, які встановлені законом, або за договором. Так, у силу закону, допускається перехід такого права до роботодавця, у випадку, коли об'єкт є службовим винаходом. В усіх інших випадках (окрім спадкування), особа, яка не є автором, може набути право на отримання патенту лише у договірному порядку.

Історично, виділення результату інтелектуальної діяльності як «службового» мало на меті, в першу чергу, захистити інтереси роботодавця, з яким працівник-автор пов'язаний трудовими правовідносинами, і, зрештою, забезпечити, щоб автор не передав результат творчої діяльності третім особам, тобто у тій чи іншій формі гарантувати інтереси насамперед роботодавця.

Згідно частині 1 статті 9 Закону України «Про охорону прав на винаходи корисні моделі», право на реєстрацію службового винаходу (корисної моделі) має роботодавець винахідника, якщо інше не передбачено договором. Стаття 429 ЦК України каже, що майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові, який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якій він працює, спільно, якщо інше не встановлено договором. Тобто, за загальним правилом, роботодавець має право подавати заяву про реєстрацію службового винаходу, в якій мають бути зазначені два співвласника прав на винахід – роботодавець та працівник. Більше того, якщо роботодавець у чотиримісячний термін з дати сповіщення не скористався своїм правом на реєстрацію службового винаходу і працівник отримав право самостійно зареєструвати винахід – за логікою Закону також мають бути в патентній заявці зазначені ті ж самі два співвласника. Власне, персональний склад осіб, та належність прав на винахід не залежить від особи, яка подає заяву. Так норма лише забезпечує реалізацію права винахідника на отримання охоронного документу, навіть попри бездіяльність роботодавця.

Яке відомо, права інтелектуальної власності набуваються у первинний або вторинний спосіб. Первинним набувачем прав, як зазначалось вище, зазвичай, є фізична особа, творчою працею якої створено ОПІВ. Автор об'єкту авторського права набуває таких прав із факту створення твору, автор винаходу (корисної моделі) – з факту державної реєстрації. Унікальність набуття прав на службовий ОПІВ роботодавцем полягає в тому, що роботодавець (як юридична особа), хоча і не є фізичною особою, яка створила об'єкт, набуває прав інтелектуальної власності у первинний спосіб. Якщо роботодавцем і працівником не укладено договір про належність прав на службовий ОПІВ, то, в силу закону, роботодавець набуває (спільно з автором) авторські права – з факту створення твору, а права промислової власності – з переважного права подання заявки на реєстрацію винаходу (корисної моделі) та факту державної реєстрації.

Комплекс прав на службові ОПІВ є унікальним і характерним в тому розумінні, що він складається з одного боку – з виключних та невиключних майнових прав на об'єкти інтелектуальної власності, прямо зазначених в законодавстві (ст. ст. 424, 440, 464 та ін. ЦК України), які відносяться до усіх відповідних об'єктів, а з іншого боку – з специфічних прав та обов'язків, які передбаченні спеціальним законодавством в сфері інтелектуальної власності виключно для службових об'єктів. Що характерно, друга група прав і обов'язків є, власне, не правами інтелектуальної власності в їх класичному розумінні (хоча вони і передбачені спеціальним законодавством в сфері інтелектуальної власності), а радше процесуальними нормами, які встановлюють порядок дій сторін правовідносин у разі створення службового ОПІВ.

При цьому, створення службового винаходу породжує у винахідника наступні обов'язки:

– подати роботодавцю письмове повідомлення про створений ним службовий винахід з описом, що розкриває його суть достатньо ясно і повно;

– у випадку, якщо роботодавець у чотиримісячний термін з дати сповіщення не скористався своїм правом на реєстрацію службового винаходу і працівник самостійно зареєстрував винахід – надати роботодавцю переважне право на придбання ліцензії.

З іншого боку, у працівника виникають права:

– вимагати від роботодавця укласти з ним письмовий договір щодо розміру та умови виплати винахіднику винагороди відповідно до економічної цінності винаходу (корисної моделі) і (або) іншої вигоди, яка може бути одержана роботодавцем;

– у випадку, якщо роботодавець у чотиримісячний термін з дати сповіщення не скористався своїм правом на реєстрацію службового винаходу – подати на реєстрацію винахід.

– у випадку, якщо роботодавець зберіг службовий винахід у якості конфіденційної інформації але не використовує його протягом чотирьох років – подати на реєстрацію винахід.

Роботодавець, у свою чергу, зобов'язаний:

– протягом чотирьох місяців від дати одержання від винахідника повідомлення вчинити одну з таких дій: або подати до Установи заявку на державну реєстрацію винаходу; або передати право на таку реєстрацію іншій особі; або прийняти рішення про збереження службового винаходу як конфіденційної інформації;

– укласти з винахідником письмовий договір щодо розміру та умови виплати йому авторської винагороди;

– у разі збереження роботодавцем службового винаходу як конфіденційної інформації – використовувати його.

Роботодавець має право:

– вимагати від працівника подати письмове повідомлення про створений ним службовий винахід з описом, що розкриває його суть достатньо ясно і повно;

– самостійно визначати, яку з дій (подати заявку на реєстрацію винаходу, передати право на таку реєстрацію іншій особі; або прийняти рішення про збереження службового винаходу як конфіденційної інформації) він має вчинити;

– у випадку, якщо роботодавець у чотиримісячний термін з дати сповіщення не скористався своїм правом на реєстрацію службового винаходу і працівник самостійно зареєстрував винахід – отримати ліцензію на цей винахід у переважному порядку.

Щодо ролі та місця службового завдання у процесі створення СОІВ, то воно є досить визначним. Так О.Кульбашина, зазначає, що законодавство не встановлює поняття службового завдання, та вимог щодо його оформлення, а практика виходить з того, що роботодавцем видається наказ (розпорядження) про створення працівником певного ОПІВ, додатком до якого є службове завдання, де зазначаються характеристика майбутнього об'єкта, критерії, яким він повинен відповідати, та строки виконання завдання (Кульбашина, 2013) [1, с. 59].

Заслугує уваги досить цікава думка Ю.Осипової, яка вважає, що віднесення об'єктів, створених науковими та науково-педагогічними працівниками до службових, можливе та доцільне за критерієм нормативного віднесення їх посад до тих чи інших категорій, та аналізу кола звичайних трудових обов'язків таких працівників, функціональних посадових обов'язків, що віднесені такими нормативно-правовими актами до їх прямих функцій. Відповідно можна вважати, що інтелектуальна, творча діяльність входить до кола трудових обов'язків зазначених працівників та об'єкти інтелектуальної власності, створені при виконанні таких обов'язків, є службовими, виходячи з вимог законодавства до їх посадових обов'язків (Осипова, 2013) [2].

Яворська О.С. визначає такі ознаки, за якими твір має розглядатись як службовий: 1) між автором (авторами) та роботодавцем укладено трудовий договір (контракт). 2) створення такого твору повинно бути передбачене в трудовому договорі (контракті) або бути результатом виконання автором службового завдання. Для визнання твору службовим, процес його створення має охоплюватися трудовими функціями працівника. Якщо твір виконується відповідно до службового завдання роботодавця, то саме службове завдання не може виходити за межі трудових функцій працівника (автора) (Яворська, 2016) [3, с. 114].

Загалом погоджуючись з наведеним, хочемо однак додати ще один важливий аспект, який може свідчити про те, що твір було створено за завданням роботодавця. Так, хоча науковий і науково-технічний пошук деколи дає результати які не були очевидними на початку дослідження, планування таких досліджень є вкрай важливим і впливає на кінцевий результат. Враховуючи зазначене, на нашу думку, плани, завдання, та такі інші перспективні і цілевказівні документи, які приймаються науковими установами, їх підрозділами, суб'єктами господарювання, що здійснюють науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи і доводяться до виконання наукових та/або інженерних працівників можна в повній мірі вважати офіційно сформованим і доведеним до виконавця службовим завданням, результатом виконання якого будуть службові об'єкти інтелектуальної власності.

Варто також звернути увагу на договірні аспекти набуття та передання прав на службові об'єкти. Науковці звертають увагу на певну колізійність таких правовідносин. Так О.Кульбашина, вважає, що принципова колізійність правовідносин, пов'язаних зі службовими ОПІВ, полягає у тому, що вони регулюються різними за юридичною силою та галузевою належністю нормативними актами. Власне, проблеми виникають із різниці підходів цивільного та трудового права. Для цивільного – головне результату (створений службовий об'єкт), а у центрі уваги трудового права перебуває власне процес створення ОПІВ за завданням або дорученням роботодавця. Це приводить до конфлікту у розумінні своїх прав та обов'язків між сторонами. Роботодавець вважає, що він уже заплатив у складі заробітної плати, а автор – що йому належить додаткова авторська винагорода (Кульбашина, 2013) [1, с. 60].

Схожу позицію висловлює і Ю.С.Кононенко, однак акцентуючись на термінологічні аспекти поіменування учасників означених правовідносин. Так ст. 429 ЦК працівнику протиставляє «юридичну або фізичну особу, де або у якій працює працівник», а ст. 1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» і ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» називають іншою стороною роботодавця. Зазначається, що вищевказані норми вживають терміни «трудова угода (контракт)», «службові обов'язки», «службове завдання» і є дефініціями трудового права, а відносини, які існують під час створення службового об'єкта, безсумнівно, виникають на основі трудової угоди і підпадають під дію норм трудового законодавства (Кононенко та Кульбашина, 2012) [4].

Як зазначає О. Штефан, буквально тлумачення законодавства веде до висновку, що службовий об'єкт створює не автор і не творець своєю творчою працею, а працівник, виконуючи унормовану роботу згідно зі службовим завданням. Тобто зникає такий суб'єкт як «автор», а з'являється «працівник», у якого відсутні будь-які авторські права на службовий твір, оскільки законодавством України про авторське право не передбачено, що авторські права належать «працівнику» (Штефан, 2009) [5, с. 106].

На нашу думку, у даному випадку норми трудового законодавства, можуть співвідноситись з нормами законодавства про право інтелектуальної власності, як загальна та спеціальна норма. Трудові відносини між роботодавцем і працівником включають у себе набагато більший обсяг прав і обов'язків, а відносини щодо набуття і розпорядження правами інтелектуальної власності – лише один з їх аспектів. При виконанні службових обов'язків будь-який автор – є працівником, проте, не усілякий працівник – є автором. Ці поняття співвідносяться, як більш загальне (працівник), і більш індивідуально визначене (працівник, творчою працею якого створено об'єкт, тобто – автор). Враховуючи зазначене, на нашу думку, у випадку колізійності норм, перевагу необхідно надавати спеціальним нормам, що регулюють питання права інтелектуальної власності.

Деякі науковці, схильні розглядати зміст договірної конструкції взаємовідносин роботодавця та автора, як правовідносини щодо розподілу майнових прав на службовий об'єкт (Бажанов, 2012; Твезенко, 2010) [6; 7]. Інші вважають, що не має залишитися поза увагою і можливість укладення договору, який комплексно регулює відносини як на етапі створення, так і на етапі використання об'єкта і при виникненні потреби деталізувати правовий режим службового об'єкта можуть укладатися такі цивільно-правові договори, як: 1) договір про розподіл майнових прав на службовий ОПІВ; 2) договір про створення та порядок використання службового об'єкта права інтелектуальної власності. При цьому, обрання конкретного виду договору визначається стадією відносин між учасниками та їхньою правовою метою, а другий його вид має ту особливість, що він стосується майнових прав на об'єкт, який буде створено у майбутньому (Козлієва, 2018) [8].

Існує думка, що порівняно з трудовим договором, більш прийнятним варіантом є укладання цивільно-правового договору, оскільки після припинення трудових відносин продовжуватимуть діяти передбачені договором права та обов'язки сторін, які стосуються використання об'єкта інтелектуальної власності. Крім того, в такому договорі можна закріпити поділ майнових прав між роботодавцем та працівником за способами використання об'єкта або територією використання (Кулис, 2013) [9, с. 120].

Поеднуючи ці позиції можна сказати, що вони не протирічать, а радше доповнюють одна одну. Загалом виглядає доцільним передбачати у трудовому договорі (контракті) окремий розділ, що стосується питань виникнення в процесі діяльності працівника ОПІВ, прав і обов'язків сторін, у зв'язку з такими ОПІВ, дотримання працівником керівних документів роботодавця та вимог законодавства у цій сфері, конфіденційності, збереження інформації та інших аспектів. Проте, коли роботодавець ставить завдання створити індивідуально визначений ОПІВ, доцільно укласти окремий договір між сторонами, про створення об'єкта, його використання, розпорядження правами та інші суттєві аспекти.

Висновки і перспективи подальших пошуків. Подальший розвиток законодавства, що регулює питання створення та використання службових об'єктів права інтелектуальної власності має відбуватись у напрямку забезпечення стабільного і справедливого балансу прав і обов'язків учасників цих правовідносин з врахуванням того, що норми трудового законодавства співвідносяться з нормами законодавства про право інтелектуальної власності, як загальна та спеціальна норма, і у випадку колізійності норм, перевагу необхідно надавати спеціальним нормам, що регулюють питання права інтелектуальної власності.

Договірні конструкції реалізації таких відносин мають комплексний характер і можуть широко варіюватись у залежності від правової мети, яку ставлять перед собою сторони. Так, плани, завдання, та такі інші перспективні і цілевказівні документи, які приймаються науковими установами, їх підрозділами, суб'єктами господарювання, що здійснюють науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи і доводяться до виконання наукових та/або інженерних працівників мають вважатись офіційно сформованим і доведеним до виконавця службовим завданням.

Для договірної оформлення відносин у сфері інтелектуальної власності між роботодавцем та працівником, порівняно з трудовим договором, більш раціональним варіантом є укладання відповідного цивільно-правового договору. За загальним правилом, доцільно для усіх творчих працівників передбачати у трудовому договорі (контракті) окремий розділ, що стосується питань виникнення в процесі діяльності робітника ОПІВ, прав і обов'язків сторін, у зв'язку з такими ОПІВ, дотримання працівником керівних документів роботодавця та вимог законодавства у цій сфері, конфіденційності, збереження інформації та інших аспектів. Проте, коли роботодавець ставить завдання створити індивідуально визначений ОПІВ, доцільно укласти окремий договір між сторонами, про створення об'єкта, його використання, розподіл та розпорядження правами, тощо.

Перспективи подальших досліджень полягають у уніфікації понятійного апарату, зокрема, узгодженні норм ЦК України з нормами спеціальних законів у сфері інтелектуальної власності, з метою чого пропонується частини першу та другу статті 429 ЦК України викласти у такій редакції: «1. Особисті немайнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові (автору), який створив цей об'єкт. У випадках, передбачених законом, окремі особисті немайнові права інтелектуальної власності на такий об'єкт можуть належати юридичній або фізичній особі (роботодавцеві), де або у якої працює працівник. 2. Майнові права інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору, належать працівникові (автору), який створив цей об'єкт, та юридичній або фізичній особі, де або у якої він працює (роботодавцеві), спільно, якщо інше не встановлено договором.»

Dmytryshyn V. Acquisition and transfer of course-of-duty intellectual property rights objects

The article considers the issues of primary and secondary ways of acquiring rights to intellectual property. The peculiarity of the initial acquisition of rights by the employer in the legal relationship to the objects of such rights and noted that the employer (as a legal entity), although not a natural person who created the object, acquires intellectual property rights in the primary way. It is established that the set of rights to intellectual property rights is unique in the sense that it consists on the one hand – of exclusive and non-exclusive property rights to intellectual property, directly specified in the law, which apply to all relevant on the other hand – on specific rights (and responsibilities!) which are provided by the special legislation in the field of intellectual property exclusively for office objects. In this case, the second group of rights and responsibilities are not intellectual property rights in their classical sense, but procedural rules that establish the procedure for the parties to the legal relationship in the case of the creation of official IPR. It is concluded that plans, tasks, and other documents adopted by scientific institutions, their departments, business entities that carry out research and development work and are carried out to perform scientific and / or engineering work can be considered officially formed and the official task brought to the executor, the result of which will be the objects of intellectual property. A recommendation was made on the expediency of providing in the employment contract a separate section on issues arising in the process of the employee's IPR, the rights and obligations of the parties in connection with such IPR, employee compliance with employer documents and legislation in this area, confidentiality, preservation of information and other aspects. When the employer sets the task of creating an individually defined IPR, it is advisable to enter into a separate agreement between the parties on the creation of the object, its use, disposal of rights and other significant aspects.

Key words: course-of-duty intellectual property rights objects; intellectual property; intellectual property objects created in the course of performance of labor duties; agreement on the creation and transfer of intellectual property rights; official obsession.

Література:

1. Кульбашина О. Службові об'єкти права інтелектуальної власності: проблеми теорії. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. Вип. 6. С. 57–61.
2. Осипова Ю.В. «Службові» об'єкти права інтелектуальної власності, створені педагогічними та науково-педагогічними працівниками. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. 2013. Вип. 1, том 1. С. 343–347.

3. Яворська О.С. Охорона прав інтелектуальної власності науково-педагогічних працівників: здобутки, перспективи, проблеми *Вісник Львівського університету* – 2016, – Серія юридична. Випуск 63. С. 113–120.
4. Кононенко Ю.С., Кульбашна О.А. Суб'єктний склад правовідносин інтелектуальної власності на об'єкт, створений у зв'язку з виконанням трудового договору. [Електронний ресурс]. URL: <http://intellect21.cdu.edu.ua/?p=307> (дата звернення 22.05.2022).
5. Штефан О. Проблеми правового статусу суб'єктів «службового твору» *Питання розвитку права інтелектуальної власності*. С. 105–109. URL: <http://sips.gov.ua/ua/slugtvir.html> (дата звернення: 12.05.2022).
6. Бажанов В.О. Договір про розподіл майнових прав на службовий твір. *Часопис Академії адвокатури України*. 2012. Т. 5. № 17(4). С. 1–6.
7. Тверезенко О. Договір про розподіл виключних майнових авторських прав на твори, створені у зв'язку з виконанням службових обов'язків. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: збірник наукових праць Приазовського державного технічного університету*. 2010. Т. 1. С. 72–76.
8. Козлієва З. Договірне регулювання відносин щодо використання службового об'єкта інтелектуальної власності. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2008. Вип. 1. С. 96–106.
9. Кулис Л. Правовой режим служебных объектов интеллектуальной собственности. *Труды БГТУ. История, философия, филология*. 2013, № 5. С. 240.

References:

1. Kulbashina O. (2013). Slujbovy obyekty prava intelektualnoyi vlasnosti: problemy teoryi [Course-of-duty intellectual property rights: problems of theory] *Teoriya i praktuka intelektualnoyi vlasnosti* [Theory and practice of intellectual property] Vypusk 2. S. 56–61 . [in Ukrainian]
2. Osipova J.V. (2013) Slujbovy obyekty prava intelektualnoyi vlasnosti stvoreni pedagogichnumu ta nauково-pedagogichnumu pracivnukamu [Course-of-duty intellectual property rights, created by teaching and scientific-pedagogical workers] *Teoretichny i praktichny aspektu ekonomiku ta intelektualnoyi vlasnosti* [Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property] Vypusk 1. Tom 1. S. 343–347. [in Ukrainian]
3. Yavorska O.S. (2016) Ohorona prav intelektualnoyi vlasnosti nauково-pedagogichnuh pracivnukiv: zdobutky, perspektivu, problem [Protection of intellectual property rights of scientific and pedagogical workers: achievements, prospects, problems] *Visnuk Lvivskogo universiteyu* [Bulletin of Lviv University] Seriya uridichna. Vypusk 63. S. 113–120. [in Ukrainian]
4. Kononenko J.S. Kulbashina O. (2012) Subektniy sklad pravovidnosin intelektualnoyi vlasnosti na obyekt stvoreniy u zviazku z vikonanniam trudovogo dogovoru [Subject composition of legal relations of intellectual property to the object created in connection with the performance of the employment contract] Retrieved from: <http://intellect21.cdu.edu.ua/?p=307> [in Ukrainian]
5. Shtefan O. (2009) Problemy pravovogo status subektiv slujbovogo tvor [Problems of the legal status of the subjects of the official work] *Putannia rozvitku prava intelektualnoyi vlasnosti* [The issue of the development of intellectual property rights] Retrieved from: <http://sips.gov.ua/ua/slugtvir.html> [in Ukrainian]
6. Bajanov V.O. Dogovir pro rozpodil mayinovyh prav na slujbovyy tvir [Agreement on the distribution of property rights to an official work] *Chasopis Akademii advokatury Ukrainy* [Journal of the Academy of Advocacy of Ukraine] Tom 5., № 17(4). S. 1–6. [in Ukrainian]
7. Tverezenko O. (2010) Dogovir pro rozpodil vykluchnih mainovyh avtorskih prav na tvory, stvoreny u zviazku z vykonanniam slujbovyh oboviazkiv [greement on the distribution of exclusive property copyrights for works created in connection with the performance of official duties] *Teoretichny i praktichny aspektu ekonomiky ta intelektualnoi vlasnosti: zbirnyk naukovykh prac Pryazovskogo dergavnogo universitetu* [Theoretical and practical aspects of economics and intellectual property: a collection of scientific works of the Azov State Technical University]. Tom 1, S. 72–76. [in Ukrainian]
8. Kozlieva Z. (2008) Dogovirne reguluvannya vidnosyn schodo vykorystannia slujbovogo obekta intelektualnoi vlasnosti [Contractual regulation of relations regarding the use of the service object of intellectual property] *Naukovyi chasopys Nacionalnoi akademii prokuratury Ukrainy* [Scientific journal of the National Academy of the Prosecutor's Office of Ukraine]. Vypusk 1. S. 96–106 [in Ukrainian].
9. Kulis L. (2013) Pravovoi rejim slujebnyh obektov intelektualnoy sobstvennosti [Legal regime of official objects of intellectual property] *Trudy BGTU. Istoria, filosofia, filologia* [Proceedings of BSTU. History, philosophy, philology]. № 5. S. 240 [in Russian].

Стаття надійшла до редакції 27.05.2022

Стаття рекомендована до друку 24.06.2022